ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Petra Průchy a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobce: **V. P.,** proti žalovanému: **Magistrát města Pardubice,** se sídlem nám. Republiky 12, Pardubice, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 29. 4. 2010, č. j. 52 Ca 17/2008 – 218,

takto:

Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích ze dne 29. 4. 2010, č. j. 52 Ca 17/2008 – 218, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností žalobce (dále jen „stěžovatel“) brojí proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové - pobočka v Pardubicích (dále jen „krajský soud“), ze dne 29. 4. 2010, č. j. 52 Ca 17/2008 – 218, kterým byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu ze dne 11. 6. 2008, č. j. 52 Ca 17/2008 – 59.

Krajský soud byl v tomto řízení povinen v souladu s předchozím zrušujícím rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 1. 2010, č. j. 3 Ads 78/2009 – 172 povinen opětovně posoudit, zda jsou aktuálně dány podmínky pro ustanovení zástupce stěžovateli pro řízení o kasační stížnosti podané dne 4. 7. 2008 proti citovanému usnesení krajského soudu ze dne 11. 6. 2008, č. j. 52 Ca 17/2008 – 59. Napadeným usnesením krajský soud návrh stěžovatele na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti v předmětné věci zamítl. V odůvodnění uvedl, že z potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech zjistil, že stěžovatel pobírá pouze dávky pomoci v hmotné nouzi (příspěvek na živobytí ve výši 2727 Kč) a dávky státní sociální podpory,

konkrétně příspěvek na dítě a sociální příplatek ve výši 5043 Kč. Dále krajský soud shledal, že stěžovatel nevlastní žádný movitý ani nemovitý majetek, má vyživovací povinnost ke dvěma nezletilým nezaopatřeným dětem. Jiné další okolnosti jako např. výdaje na nájem, léky, dluhy apod. stěžovatel neuvedl. Osvobození od soudních poplatků je možné jen pokud to odůvodňují poměry stěžovatele, které si přitom posuzují i ve vztahu k poměrům v jeho rodině. Krajský soud jako referenční kritérium k hodnocení možností stěžovatele splnit poplatkovou povinnost použil částku životního minima stanovenou § 2 zákona č. 110/2006 Sb. Z toho následně určil, že částka životního minima pro žalobce a jeho děti činí částku 7090 Kč měsíčně. Dle vyjádření stěžovatele je měsíční příjem jeho rodiny 7770 Kč (příspěvek na živobytí a dávky státní sociální podpory). Krajský soud z vyjádření Úřadu městské části Praha 4 ze dne 16. 4. 2010 zjistil, že k tomu stěžovatel dostává pravidelně od září 2009 (s výjimkou ledna 2010) také dávku pomoci v hmotné nouzi – doplatek na bydlení ve výši v rozmezí 1033 – 2251 Kč měsíčně, což činí průměrnou výši měsíční dávky 1695, 83 Kč. Celkový průměrný měsíční příjem stěžovatele a jeho dětí tak činí 9465, 83 Kč. Z toho krajský soud dále dovodil, že tato částka převyšuje životní minimum stěžovatele a s ním posuzovaných osob o téměř 2400 Kč. Navíc, stěžovatel ani v žádosti o ustanovení právního zástupce ani v potvrzení neuvedl žádné mimořádné výdaje, ke kterým by měl soud přihlédnout. Krajský soud posuzoval, jakou finanční částku by stěžovatel vynaložil v řízení o kasační stížnosti. Jelikož se jedná o řízení ve věcech dávkách pomoci v hmotné nouzi (byť o přezkum procesního rozhodnutí o pořádkové pokutě), je stěžovatel osvobozen od soudního poplatku. Stran odměny advokáta uvedl, že by advokátu dle advokátního tarifu byla zřejmě přiznána odměna za jeden úkon právní služby (příprava a převzetí věci) v hodnotě 500 Kč plus paušální náhrada hotových výdajů 300 Kč, tedy celkem 800 Kč, eventuálně plus částka DPH ve výši 160 Kč. S ohledem na uvedený propočet krajský soud dospěl k závěru, že poměry stěžovatele nejsou takové, aby odůvodňovaly využití mimořádného institutu osvobození od soudních poplatků. Podle krajského soudu tak bylo v silách stěžovatele, aby uhradil náklady právního zastoupení. Proto krajský soud nevyhověl návrhu stěžovatele a neustanovil mu advokáta pro řízení o kasační stížnosti.

V kasační stížnosti proti napadenému usnesení krajského soudu stěžovatel uvedl, že nesouhlasí s tím, že pro ustanovení zástupce nejsou na jeho straně splněny podmínky. Jeho příjmy tvoří pouze dávky státní sociální podpory a dávky hmotné nouze, přičemž však krajský soud dávky prokazatelně vydané na náklady na bydlení započítává jako nadprůměr, resp. částku, o kterou je převýšena zákonem určená tzv. hmotná nouze, a tvrdí že stěžovatel má příjem vyšší o 2400 Kč. Krajský soud však nevzal v úvahu, že po úhradě nezbytně nutných nákladů na bydlení měsíčně zůstává stěžovateli jen částka hmotné nouze, která byla od ledna 2010 u osoby invalidní ve III. stupni invalidity snížena na existenční minimum. Kromě toho dávky již nebyly po dobu 3 let valorizovány, o čemž svědčí písemnosti od MPSV. Postup krajského soudu je podle stěžovatele nespravedlivý a nemravný, neboť nevychází ze všech faktů. Z těchto důvodů navrhl zrušení napadeného usnesení včetně usnesení ze dne 11. 6. 2008, č. j. 52 Ca 17/2008 – 59.

Ze spisu vyplývá, že ÚMČ Praha 4 sdělil krajskému soudu k jeho žádosti přípisem ze dne 16. 4. 2010, že stěžovatel je příjemce dávek pomoci v hmotné nouzi od měsíce ledna 2009, když pobírá příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a jednorázové dávky mimořádné okamžité pomoci. Doplatek na bydlení byl dle zákona stěžovateli vyplácen až

po měsíci, za který náleží. Z údajů poskytnutých ÚMČ Praha 4 vyplývá, že stěžovatel pobíral příspěvek na živobytí ve výši 3599 Kč od měsíce ledna do března 2009, v dubnu 2009 ve výši 3934 Kč, v květnu ve výši 4645 Kč a od června do října 2009 ve výši 5066 Kč. V listopadu 2009 byl stěžovateli přiznán příspěvek na živobytí ve výši 4877 Kč, v prosinci 2009 ve výši 4732 Kč a od ledna 2010 do dubna 2010 byl stěžovateli vyplácen příspěvek na živobytí ve výši 2727 Kč. Dále stěžovatel pobíral i jednorázové dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi, a to mimořádnou okamžitou pomoc v měsíci srpnu a říjnu 2009. Ohledně pobírání doplatku na bydlení z přípisu ÚMČ Praha 4 vyplývá, že tato dávka byla stěžovateli vyplácena zpětně za měsíce září a říjen 2009 (1819 Kč), listopad 2009 (1892 Kč), prosinec 2009 (1033 Kč), únor 2010 (1361 Kč), březen (2251 Kč) a duben (2727 Kč). Dále krajský soud zjistil dálkovým přístupem z katastru nemovitostí, že stěžovatel nevlastní žádné nemovitosti a nemá ani jiná věcná práva k nemovitostem.

Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti, přičemž zjistil, že je podána osobou oprávněnou a je proti označenému usnesení přípustná za podmínek ustanovení § 102 a § 104 s. ř. s.

Nejvyšší správní soud posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů; zkoumal při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.). Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je **důvodná.**

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatnil námitky podřaditelné pod kasační důvody uvedené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., k čemuž se vztahuje zejména tvrzení, že krajský soud nesprávně započítal do průměrného měsíčního příjmu stěžovatele a jeho rodiny pro účely posouzení podmínek pro osvobození od soudního poplatku rovněž příjmy plynoucí z doplatku na bydlení. To je podle názoru stěžovatele nespravedlivý a nemravný postup, který je v důsledku toho i v rozporu se zákonem.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené usnesení v rozsahu stěžovatelem uplatněného důvodu i z důvodů, které musí přezkoumávat z úřední povinnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že stěžovateli je třeba v jeho námitkách přisvědčit, a to z následujících důvodů:

Krajský soud v řízení předcházejícím vydání napadeného usnesení shromáždil skutková zjištění týkající se osobních a příjmových poměrů stěžovatele, přičemž vycházel jak z údajů uvedených samotným stěžovatelem v potvrzení o osobních, výdělkových a majetkových poměrech, tak i z údajů poskytnutých orgánem pomoci v hmotné nouzi (ÚMČ Praha 4). Dále krajský soud využil institutu životního minima jako referenčního hlediska posouzení předpokladů stěžovatele pro osvobození od soudního poplatku, které je zároveň podmínkou pro ustanovení zástupce na náklady státu. Samotné hodnocení zjištěných skutečností krajským soudem však není správné.

Krajský soud byl veden snahou zjistit průměrný měsíční příjem stěžovatele (a jeho rodiny), a proto do tohoto příjmu započítal veškeré zjištěné příjmy plynoucí z dávek státní sociální podpory a pomoci v hmotné nouzi. Jak ovšem Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již dříve dovodil, dávky pomoci v hmotné nouzi principiálně

neslouží k úhradě nákladů soudního řízení, nýbrž k úhradě základních životních a osobních potřeb příjemce dávky a jeho rodiny (příspěvek na živobytí) a k pokrytí sociálně neúnosných nákladů na bydlení (doplatek na bydlení) – viz k tomu rozsudek zdejšího soudu ze dne 24. 7. 2007, č. j. 4 As 25/2007 – 105, dále obdobně usnesení zdejšího soudu ze dne 13. 10. 2008, č. j. 4 As 49/2008 – 177 (přístupné na www.nssoud.cz). Obě dávky jsou ze zákona konstruovány tak, aby pokrývaly pouze uvedené potřeby příjemce a jeho rodiny (tzv. částku živobytí vycházející ze životního a existenčního minima), nikoliv ke tvorbě úspor či realizaci jiných sociálních potřeb (srov. § 21 a násl., § 33 a násl. zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů). Stejný právní závěr lze učinit i stran mimořádné okamžité pomoci, kterou však krajský soud do průměrného měsíčního příjmu stěžovatele a jeho rodiny nezapočítal. Pokud tedy krajský soud započítal příjmy z dávek pomoci v hmotné nouzi do průměrných měsíčních příjmů stěžovatele a dovodil, že díky těmto příjmům stěžovatel je schopen uhradit náklady právního zastoupení, pak se dopustil nesprávného právního posouzení věci, která vyvolává nezákonnost napadeného usnesení (srov. také obdobně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2004, č. j. 5 Ads 1/2004 - 63, přístupný na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud současně podotýká, že krajský soud poněkud nepřezkoumatelně konstruoval výši potenciálních nákladů právního zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti a dospěl k závěru, že tyto náklady budou tvořeny pouze výší tarifní sazby za jeden úkon právní služby za přípravu a převzetí věci s připočtením režijního paušálu a příp. částky daně z přidané hodnoty. Tato konstrukce ovšem nepočítá s případnou procesní aktivitou ustanoveného zástupce (tzn. minimálně s doplněním kasační stížnosti), které je ve smyslu ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, písemným podáním týkajícím se věci samé, za nějž přísluší zástupci rovněž odměna za jeden úkon zvýšená o režijní paušál a případně o částku daně z přidané hodnoty. Tato úvaha krajského soudu tedy rovněž není úplně správná, neboť krajský soud počítal pouze s minimální výší nákladů právního zastoupení, než která by dle advokátního tarifu zástupci eventuálně stěžovatele příslušela, pokud by v řízení vůči soudu učinil alespoň standardní doplnění kasační stížnosti.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud napadené usnesení krajského soudu zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení a novému rozhodnutí (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), což znamená, že znovu posoudí předpoklady stěžovatele pro osvobození od soudních poplatků, přičemž nebude pro tento účel zohledňovat vyplacené dávky pomoci v hmotné nouzi, nýbrž reálnou sociální situaci stěžovatele, který je invalidní ve III. stupni bez nároku na invalidní důchod a pečuje o dvě nezletilé děti, a to se zřetelem na jeho právo na přístup k soudu (čl. 36 odst. 1, 2 Listiny).

V novém rozhodnutí krajský soud rozhodne i o náhradě nákladů řízení o předmětné kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. září 2010

JUDr. Petr Průcha
předseda senátu